

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ І АУДИТУ В УКРАЇНСЬКИХ ТА ПОЛЬСЬКИХ ВНЗ

Гавран В.Я., Гавран М.І.

Національний університет «Львівська політехніка»

В умовах реформування вищої освіти України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору і пристосування навчально-виховного процесу до вимог Болонського процесу в усіх вищих навчальних закладах відбуваються зміни у змісті підготовки фахівців різних напрямів навчання. Процеси модернізації змісту освіти і організації освітнього процесу відбуваються у закладах вищої освіти Польщі, яка є активним творцем європейської освітньої моделі й суб'єктом Болонських домовленостей. Саме тому посилюється інтерес українських науковців до вивчення досвіду Польщі з підготовки фахівців різних напрямів навчання.

Проблема формування сучасної системи підготовки фахівців з обліку і аудиту у закладах вищої освіти України є актуальною та необхідною. Українські науковці вивчають та аналізують якісну та кількісну складову змісту підготовки фахівців з обліку і аудиту (Н. Бондаренко, А. Саюн, О. Хотькіна та ін.). Водночас актуальним залишається питання підготовки бухгалтерів, які можуть бути конкурентоспроможними на європейському ринку праці, що вимагає не лише організованого навчального процесу відповідно до вимог Болонського процесу, але й адаптацію змісту навчання до європейських стандартів.

Метою даного дослідження є на підставі порівняльного аналізу виявити особливості підготовки фахівців з обліку і аудиту у закладах вищої освіти України та Польщі.

Професійні бухгалтери повинні надавати свої послуги відповідно до технічних, професійних, освітніх стандартів, на основі яких відбувається процес узгодження принципів складання типових навчальних планів підготовки фахівців з обліку та аудиту, а також відповідних методик і правил організації проведення навчання і підвищення кваліфікації [1, 148]. Загалом, в українських ВНЗ підготовка фахівців з обліку і аудиту здійснюється відповідно до робочих навчальних планів підготовки бакалаврів, спеціалістів чи магістрів, які створюються згідно із стандартами, визначеними МОН України. Відомо, що у стандарті визначено нормативні дисципліни, які поділяються на цикли: гуманітарної підготовки, природничо-наукової та загальноекономічної підготовки, професійної та практичної підготовки. Особливість підготовки бухгалтерів виявляється лише у

індивідуальному виборі вищим навчальним закладом варіативних дисциплін, які складають близько 30 % навчального плану.

У Польщі підготовка бухгалтерів здійснюється відповідно до дворівневої системи підготовки фахівців, що задекларована Болонськими вимогами. Зазначимо, що згідно з Законом «Про вищу освіту» Польщі (2005) програма першого рівня забезпечує необхідні базові знання й уміння у певній сфері; готує до професійної діяльності та завершується ступенем ліценціата чи інженера (прирівнюється до бакалавра). Програма другого рівня забезпечує студента спеціальними знаннями певної галузі науки; готує його до творчої професійної роботи й завершується присудженням науково-кваліфікаційного рівня “Магістр” чи його еквівалента [2]. Головною особливістю підготовки бакалаврів у польських вищих школах є тривалість навчання, адже уже після 3 років студентам присуджують ступінь ліценціата. Після закінчення першого рівня навчання можна продовжити вищу освіту впродовж 1,5 – 2 років й здобути ступінь магістра.

Вивчення польських наукових та методичних праць дозволило встановити, що підготовка фахівців із бухгалтерського обліку відбувається за напрямом «Фінанси і бухгалтерський облік» (Finanse i rachunkowość). Формування професійної компетенції бухгалтера у вищих школах Польщі здійснюється, як і в Україні, відповідно до затверджених навчальних планів, які визначають зміст підготовки, кількість годин та балів для оволодіння певною дисципліною. Варто зазначити, що навчальні плани ВНЗ Польщі створюються також із дотриманням стандарту навчання.

Аналіз стандарту навчання Польщі для напрямку «Фінанси і бухгалтерський облік» засвідчив, що кількість годин для першого рівня навчання не повинна бути меншою, ніж 1800 годин, а мінімальна кількість балів ECTS – 180, для другого рівня мінімальна кількість становить 800 годин і 120 балів ECTS [3, 1]. Загалом, кількість балів ECTS для одного академічного року повинна становити не менше, ніж 60 балів. За допомогою ECTS формуються кількісні показники виконання навчального плану. Згідно із ступеневою моделлю вищої освіти Польщі, студенти повинні набрати 180 – 240 балів до кінця першого рівня навчання; за програмами другого рівня навчання – 90 – 120 балів [4, 12].

Виявлено, що у ВНЗ України ця система розподіляється дещо по-іншому, ніж у Польщі. Впродовж першого рівня навчання для здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» студенти обліковці отримують 180 – 240 кредитів; на другому рівні для здобуття диплома спеціаліста – 60 – 90, а для здобуття кваліфікації «Магістр» – 60 – 120. Порівнюючи такий розподіл кредитів з польською

практикою, доходимо висновку, що в Польщі для здобуття магістра із бухгалтерського обліку необхідно отримати мінімум на 30 кредитів більше, ніж в Україні.

Вивчення та аналіз навчальних планів, що пропонують заклади вищої освіти Польщі, засвідчують, що дисципліни, які зобов'язані вивчати усі студенти напряму «Фінанси і бухгалтерський облік», поділяються на три групи: загальні, обов'язкові, напряму і спеціальності [5]. Державний стандарт навчання визначає лише дисципліни з групи «Обов'язкові предмети» і «Предмети напряму». Одною із особливостей підготовки фахівців із обліку в Польщі є зорієнтованість на оволодіння іноземними мовами. Встановлено, що окрім дисципліни «Іноземна мова» (англійська), яку вивчають упродовж трьох років (360 год.), вивчають також «Другу іноземну мову» (здебільшого німецька) 4 семестри (120 год.), що дає змогу читати фахові дисципліни іноземними мовами. Цікавою є також особливість практичної підготовки, адже вже після третього семестру студенти проходять практику.

Аналіз навчального плану з підготовки ліценціатів з фінансів і бухгалтерського обліку в Академії ім. Леона Козьмінського у Польщі засвідчує, що впродовж шести семестрів студенти вивчають 36 дисциплін, що становить 1842 години [5]. Тобто стандартом визначено близько 45 % дисциплін, а решту - вибирає індивідуально кожен вищий навчальний заклад, що значно відрізняється від співвідношення дисциплін в українських навчальних планах.

Отже, дане дослідження доводить відмінність підготовки фахівців в українських та польських ВНЗ. Аналіз навчальних планів та стандартів засвідчує більшу автономію вищих шкіл Польщі і їх гнучкість у формуванні змісту навчання відповідно до потреб ринку.

1. Саюн А. *Проблеми підготовки фахівців з обліку, аналізу та аудиту* / А. Саюн, О. Хотькіна // *Фінансовий простір*. – 2013. - № 1 (9). - С. 147-150. 2. *Ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym* // *Dziennik Ustaw*. – 2005. – Nr 164. – Poz. 1365. – S. 9965 – 10029. 3. *Standardy kształcenia dla kierunku studiów: Finanse i rachunkowość* // *Załącznik nr 32*. – 12 s. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до документа: <http://www.men.gov.pl>. 4. *Krasniewski A. Proces Bolonski: dokąd zmierza europejski szkolnictwo wyższe?* / Andrzej Krasniewski. – Warszawa, 2006. – 64 s. 5. *Tabele z programami studiów. Część pierwsza*. – Akademia Leona Kozminkiego, 2010. – 86 s.